

S

Et magasin til deg fra
Strømmestiftelsen

POESI

Ungdom
på flukt

DET NYTTER

Kvinner får
bestemme

KONKURRANSE

Kryssord med
fine premier

Mirakelmarken

De fattige rammes hardest av klimaendringene, men har minst skyld i de store forandringene. Nå må de tilpasse seg en ny verden, og ett av de overraskende initiativene er å starte meitemarkfarm.

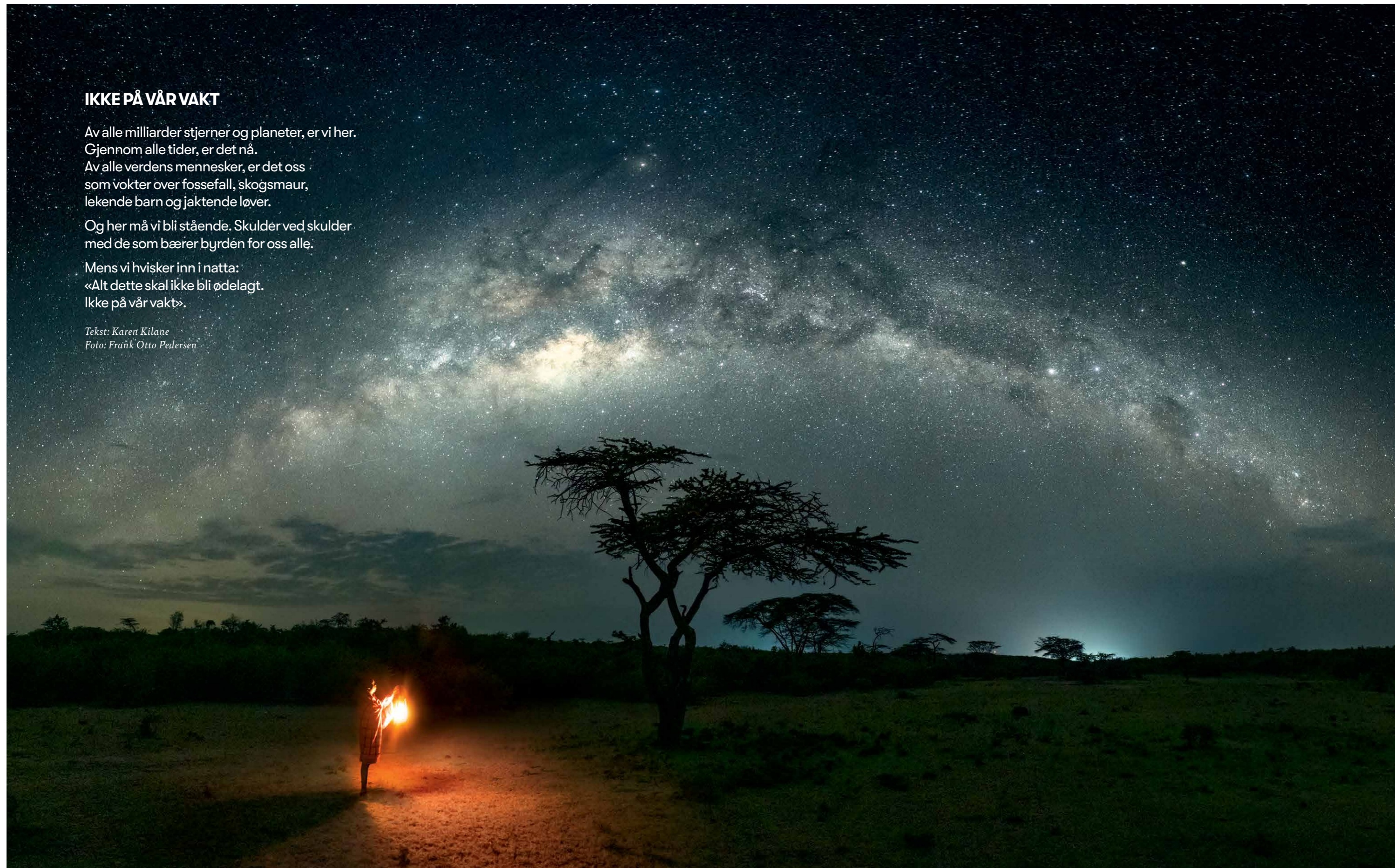
IKKE PÅ VÅR VAKT

Av alle milliarder stjerner og planeter, er vi her.
Gjennom alle tider, er det nå.
Av alle verdens mennesker, er det oss
som vokter over fossefall, skogsmaur,
lekende barn og jaktende løver.

Og her må vi bli stående. Skulder ved skulder
med de som bærer byrden for oss alle.

Mens vi hvisker inn i natta:
«Alt dette skal ikke bli ødelagt.
Ikke på vår vakt».

*Tekst: Karen Kilane
Foto: Frank Otto Pedersen*

Ansvarlig redaktør

Erik Lunde

Redaktør

Karen Kilane

Tekst

Kirsten Falch
Gase Handeland
Karen Kilane
Kristian Norheim

Foto

Frank Otto Pedersen
Geir Ove Pedersen
Øystein Melhus Venås
Karen Kilane
Egil Mongstad

Illustrasjon

Geir Ove Pedersen

Design

Irene B. Lyche, Lyche Design

Opplag

17 700, fire utgivelser i året

ISSN

2703-8513

Trykk

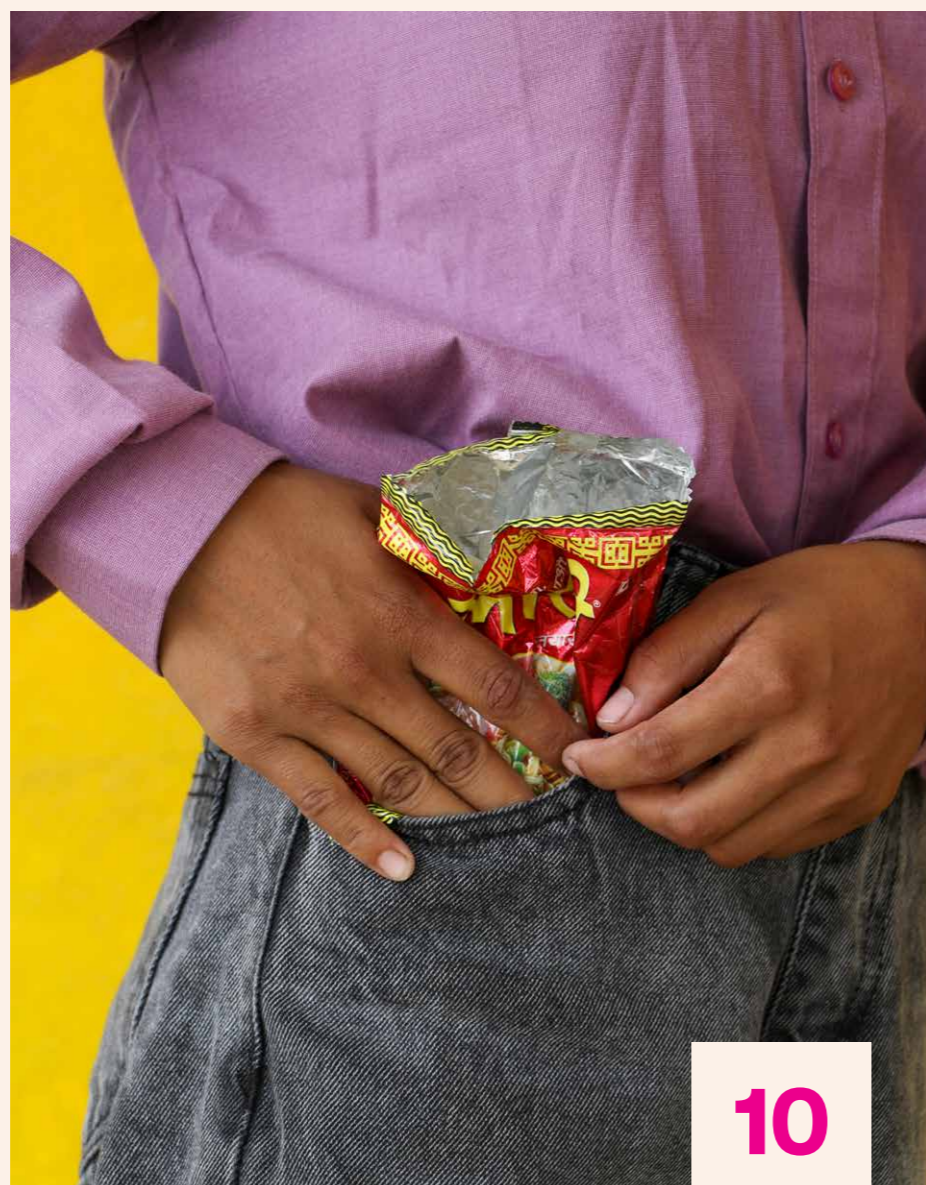
United Press

«S» er trykket på miljømerket, resirkulert papir og pakket i hundre prosent nedbrytbar biofilm som skal kastes i matavfall. Strømmestiftelsen er med i Innsamlingskontrollen.

Strømmestiftelsen bekjemper fattigdom gjennom utdanning, jobbskaping og samfunnsbygging i elleve land i Asia og Afrika. Vi gir mennesker muligheten til selv å kjempe seg ut av fattigdom.

Adresse: Tangen 8, 4608 Kristiansand
Telefon: 38 12 75 00
E-post: post@strommestiftelsen.no
www.strommestiftelsen.no
Kontonr.: 3000.32.51000
Vipps: 03002

DET ER SKREMMENDE å se hvor langt klimaendringene har kommet, og hvordan endringene rammer de fattigste. Likevel bretter mennesker opp ermene og kjemper – ungdommene i Nepal har innført søppelplukkeprosjektet: «Put it in the pocket».

INNHold

- 6 Mirakelmarken**
Ungdom fra Uganda tenker nytt
- 10 Klimaendringene**
De som har bidratt minst rammes mest
- 16 På skolen**
Nå er ingenting umulig!
- 18 På arbeidsplassen**
Sjef i eget liv og sjef i egen bedrift
- 20 Poesi**
Fra ungdom som er på flukt
- 22 På hjertet**
Kristian Norheim sier at bistand virker
- 24 Geografiquiz**
Med mulighet for å vinne premie
- 26 På kontoret**
Meningsfullt og gøy skolesamarbeid
- 27 Kryssord**
Å lese bladet gir hjelp til å løse kryssordet

LEDER

NOE HAR SKJEDD

Jeg har lest rapporter om smeltende isbreer, stigende hav, flom og tørke. Likevel var jeg ikke forberedt. Ikke forberedt på å bli møtt av 45 graders varme i Nepal. Da jeg var der for fem år siden, var temperaturen en annen. Ikke forberedt på å møte så mange mennesker som hadde mistet avlingen sin på grunn av flom, tørke og nye sykdommer. Alle sa det samme: Noe har skjedd de siste tre årene.

Jeg visste heller ikke at det enkelte steder i Nepal tar fire timer å hente én bøtte vann. Jeg burde kanskje forstått det, men jeg tenkte ikke på det: Det finnes barn i Nepal som slutter på skolen for å bære vann. Trafficking og barneekteskap øker i omfang der flom, tørke og ras brer om seg og vasker ut livsgrunnlaget.

Heldigvis var det mer jeg ikke var forberedt på: Ungdom starter meitemarkfarm, barneskolebarn får foreldre til å plukke søppel, mennesker som selv er uskyldige i klimaendringene, gjør likevel det de kan for at flom og jordras ikke skal få ødelegge mer for de fattigste i landsbyen.

Det er den lille, mirakuløse meitemarken som har fått førstesida denne gangen. For selv om meitemarken ikke kan stanse klimaendringene, kan den bidra med noe den også. Litt sånn som deg og meg.

Karen Kilane
Redaktør
karen.kilane@stromme.org

Den mirakuløse meitemarken

Tenk at det finnes et kryp som spiser avfall og gjør det om til næringsrik og dyrkbar jord. Ikke rart at ungdommene i Uganda startet meitemarkfarm!

tekst og foto KAREN KILANE

Jeg har en sønn på 1 ½ år. Han kommer til å vokse opp i et helt annet Uganda enn jeg gjorde for bare noen få år siden. De siste årene har været endret seg, med økte temperaturer, tørke og flom. For oss som lever av jordbruk er følgene store. Jeg er urolig for fremtiden til sønnen min og de andre barna som skal vokse opp i Uganda, sier Violet (20).

Selger meitemark. Tyveåringen er med i en jobbskapergruppe drevet av partneren vår, CBS Pewosa, i Uganda. Gruppen er for ungdom som av ulike årsaker har falt ut av skolegang og arbeidsliv. I gruppen kombineres ledertrening med jobbskaping og klimatiltak.

Violet er akkurat passe begeistret over å skulle tappe ut næringsrikt avfallsvann fra boksen med bioavfall hvor meitemarkene kravler rundt.

– Men jeg får bare lære meg hvordan jeg gjør dette. Den kunnskapen jeg får med meg herfra skal jeg senere lære videre til andre ungdommer i landsbyen min, sier Violet. Hun klarer ikke å la være å rynke litt på nesen.

Det forandrer ikke hele verden, men det gjør likevel en forskjell for ungdommene i gruppa og deres nærmiljø.

– Ikke bare er meitemarkene gode å ha for familien min når vi skal dyrke grønnsaker. I tillegg selger vi meitemarker til

bøndene rundt her, og på den måten skaffer vi oss en inntekt, sier Violet.

Verdifulle meitemarker. Mens klimaendringer fører til tørke som brenner opp meitemarken – og flom som drukner den, er meitemarken et kryp som nettopp kan motvirke uttørking og erosjon av jorden. Meitemarkens bearbeiding av jorda kan bidra til et jordsmonn som er bedre egnet til å ta til seg vann. I tillegg spiser meitemarken organisk materiale og bryter det ned til næringsstoffer.

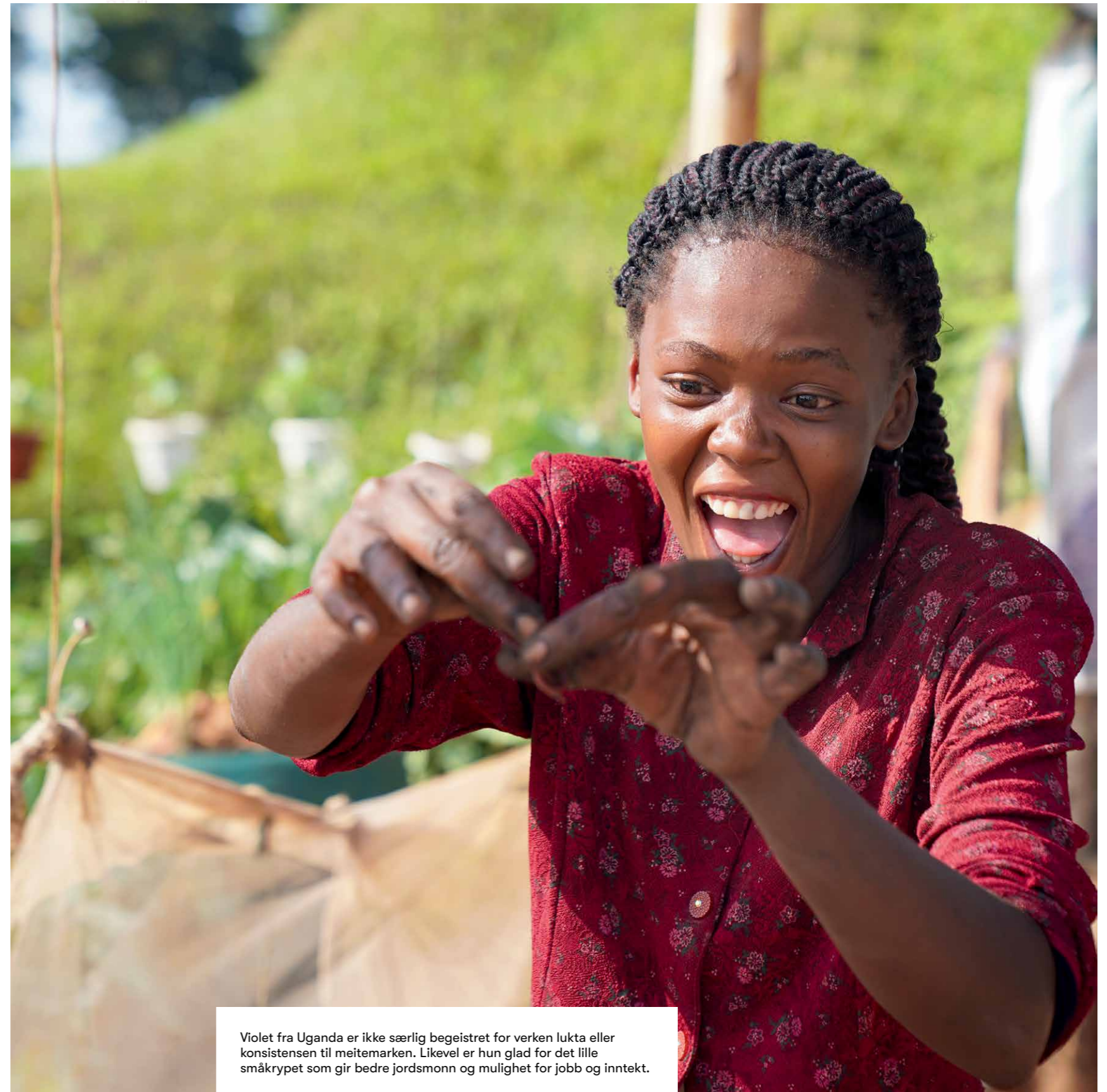
For bøndene er meitemarken verdt mye, spesielt nå, når den trues av et nytt ekstremvær.

– Helt ærlig: Meitemarkfarmen lukter forferdelig, og jeg synes også krypene er temmelig ekle. Likevel er jeg veldig glad for å ha fått opplæring i hvordan vi kan avle fram meitemarker som kan bidra til bedre jordsmonn, samtidig som meitemarkfarmen bidrar med miljøvennlig og trygg gjødsel, sier Violet.

“

Jeg synes krypene er temmelig ekle

Violet – medlem i selvhjelpsgruppe

Violet fra Uganda er ikke særlig begeistret for verken lukta eller konsistensen til meitemarken. Likevel er hun glad for det lille småkrypet som gir bedre jordsmonn og mulighet for jobb og inntekt.

Joda, det fungerer!

Får du noen ganger inntrykk av at alle piler i verden peker nedover? De gjør ikke det. Her har vi samlet nyheter som viser at felles innsats for det gode gir resultat!

tekst REDAKSJONEN

Har vi sagt det før? Ja. Men vi kan ikke gjenta det ofte nok: Jenter må få gå på skolen!

FOTO: LARS SAACHUS

BETALER JENTER FOR Å GÅ PÅ SKOLEN

I KONFLIKTFYLTE SØR-SUDAN har ikke myndighetene de siste tre årene betalt ut én eneste krone til skolene i landet! Derfor er det foreldre og ulike organisasjoner som får skolene til å fungere. Men når foreldrene ikke har penger til å betale skolegang selv for alle barna sine, blir guttene i familien prioritert. Vi i Strømmestiftelsen vil ha flere jenter inn på skole! Derfor har vi siden 2019 støttet jenter med en kontant utbetaling på omtrent 300 kroner. Pengene kan de bruke til uniform, bøker og transport. Nå er det nesten like mange jenter som gutter som går på de 950 skolene vi har ansvar for.

FOTO: ØYSTEIN VENÅS SØRENSEN

VISSTE DU AT ...

... verdens nest største regnskog ligger i Afrika? Den er høyere, tettere og lagrer mer karbon enn Amazonas. Den ligger langs Kongoelven, strekker seg over seks land og er ti ganger så stor som Norge.

KILDE: NORAD.NO

Optimismeturisme

ETTER DYP ØKONOMISK krise, politisk opprør, matmangel og demonstrasjoner i 2022 er Sri Lanka på vei tilbake som et attraktivt turistmål. Hittil i år har 100 000 turister besøkt øya, og det er 25 prosent flere enn i fjor.

KILDE: TRAVELOFFPATH.COM

Vi elsker ungdom som følger drømmene sine! Mehab, vi heier på deg og håper du selger litervis med neglelakk!

FOTO: STRØMMESTIFTELSEN

KOSMETIKK, TAKK!

HER ER UNGDOMMEN som går sine egne veier! Han brøt med alle kulturelle normer, Mehab fra Nepal, da han som gutt valgte å starte opp en skjønnhetssalong langt ute på landsbygda. Mehab måtte slutte på skolen da han var 12 år på grunn av fattigdom, men har nok god forretningssans, for han så at kvinnene ute på bygda også liker å pynte og sminke seg – men det var langt til nærmeste kosmetikkbutikk ... Da så han sitt snitt til å gjøre god business lokalt. Pengene han tjener bruker han til å fullføre sin egen utdanning.

VISSTE DU AT ...

... Ved utgangen av 2022 var 49 prosent av alle nye solgte busser i verden elbusser? Det er en god nyhet for mennesker og dyr som trenger frisk luft!

KILDE: VERDENSBESTENYHETER.NO

Når kvinner får bestemme

ETTER AT KVINNER i Vest-Afrika ble med i spare- og lånegruppene våre, har sju av ti kvinner begynt å ta aktiv del i beslutningsprosesser i sine lokalsamfunn, mot fire av ti tidligere. Det betyr at kvinner er blitt mer aktive i skolekomiteene, helsekomiteene og forvaltningen av landsbyens brønner. Og i ørkenstrøk ligger det MYE makt i å forvalte vannressursene! Kvinnene mobiliserer også sine naboer, familie og venner når de skal kjempe for rettferdighet.

Og vet du hva: Folk krangler nå mindre og holder mer sammen.

Kvinner i Vest-Afrika fikser både lokalpolitikk og humor.

FOTO: EGIL MONGSTAD

ILLUSTRASJON: GEIR OVE PEDERSEN

Rammer skjevt

De som har bidratt minst til klimaendringene rammes mest. Men midt i alt finnes barn som rydder opp, planter blomster og gir håp.

tekst KAREN KILANE foto GEIR OVE PEDERSEN

Jeg vasket badet da hele huset begynte å riste. Selve reisverket bøyd seg, og huset la seg til siden. Jeg fikk tak i den eldste dattera mi, men visste at kona og den minste var i andre etasje. Så hjelpeløs har jeg aldri kjent meg. Det var først da vi sto samlet alle fire på gata utenfor en halvtime senere at jeg merket at jeg fremdeles tviholdt i svampen jeg hadde vasket badet med.

Dagen Jivan Basnet forteller om er søndagen i 2015, da et enormt jordskjelv rammet Nepal. Skjelvet kostet 7040 mennesker livet og førte til store materielle skader.

Når naturkreftene bestemmer. – Når jeg møter menneskene i prosjektene våre som i dag rammes av flom, jordras og tørke, prøver jeg å huske tilbake til hvordan jeg opplevde denne apriidagen. I møte med naturkreftene er vi så hjelpeløse. Jordskjelv er ikke noe nytt i Nepal. Men flom, jordskred, tørke – endringene i naturen vi nå ser som følge av klimaendringene – de rammer først og fremst de mest marginaliserte i landet vårt. Og endringene skjer for raskt og voldsomt til at de kan klare å forberede seg, sier Jivan.

Jivan er programkoordinator ved Strømmestiftelsens kontor i Nepal. Få kjenner så godt til menneskene i Strømmestiftelsens

prosjekter i landet som ham.

– Pakk lett. Det er ekstremt varmt, skriver han før vi skal møtes i Nepal.

Undertegnede var i Nepal på akkurat samme årstid for fem år siden. Så varmt var det da ikke?

Men når vi lander i området på grensa til India, er det 45 grader. Det føles for varmt til å tenke, intervju, fotografere eller spille fotball med skolebarna.

Først og fremst er det for varmt og tørt til å dyrke maten mennesker trenger for å overleve.

– Hvis du pakker klær basert på det du husker fra fem år tilbake i tid, bommer du. Temperaturene var annerledes da, sier Jivan.

Noe har skjedd de siste årene. Det er tydelig at noe har skjedd. Alle vi møter de neste dagene sier det samme, helt uavhengig av hverandre: De siste tre årene har naturen endret seg. Riskornet vil ikke slå rot i flommen. Tørken tar livet av stiklingene. Innhøstingen har blitt forskjøvet med en måned eller to. Nye sykdommer har dukket opp.

Og alt skjer så raskt at det er umulig for folk å henge med.

Chotki Tharu er en av dem som merker klimaendringene i hverdagen.

– Her planlegger jeg å lage en demning +

Barna rydder opp selv om de er helt uskyldige i klimaendringene som nå truer deres hverdag og framtid.

FAKTA

Endret klima

- Gjennomsnittstemperaturen på jorda er nå 1,1 grader varmere enn den var mellom år 1850 og 1900.
- Når gjennomsnittstemperaturen øker, øker også antall dager med ekstremvarme, tørke og skogbranner.
- Dette skjedde på 1800-tallet: De første kulldrevne jernbaner erstattet hest og vogn, og kulldrevne dampskip erstattet seilskip. Kull, olje og gass slipper ut CO₂.
- Verdens CO₂-utslipp må nå netto null i år 2050 for å holde 1,5-gradersmålet.

+ som kan ta av mot flommen, sier hun og peker ut over et jordstykke. Høye temperaturer og stekende sol ødela en hel avling tomater for henne i fjor. Flommen tok resten.

– I år skal jeg stå bedre rustet. Demning, drivhus og klimahardføre grønnsaker er tiltak jeg håper skal gjøre meg mindre sårbar i møte med tørke og flom, sier Chotki Tharu og bøyer seg ned for å luke vekk et blad med hvitt dun. Hun rister på hodet.

– Resultatet av nye insekter; de skulle ikke ha vært her, sukker hun.

Tenke annerledes. Chotki deltar i en selvhjelpsgruppe som har ekstra fokus på å stå bedre rustet i møte med klimaendringene. Gjennom prosjektet har hun fått det enkle drivhuset – og ny kunnskap.

– Vi må tenke annerledes enn før. De siste tre årene har det kommet gresshopper og larver som ødelegger grønnsakene. For å få bukt med de nye insektene må folk for første gang ta i bruk kjemiske insektmidler. De gamle frøene vi har brukt i generasjoner klarer seg ikke i møte med det nye ekstremværet. Vi må handle frø fra store selskaper. Jeg og andre bønder må betale mer, og samtidig tjener vi mindre. Jeg skal nok klare meg, jeg har fått hjelp til å legge opp jordbruket mitt, men jeg er bekymret for hvordan det skal gå med dem som har enda mindre og ikke har fått samme opplæring som meg, sier Chotki.

Vil bidra med det de kan. Vi er bare noen hundre meter fra grensa til India. Sundari Gupta (15), Shama Nisha (15) og Mansha Gupta (14) rydder avfall sammen med resten av livsmestringsgruppa Samvad.

De tre jentene tar en pause fra søppelplukkinga for å la seg intervjuje.

– Om klimaendringene rammer hardt ... ? Shama skraper med kosten i bakken. Så ser hun på meg med fast blikk.

– Du ser, mange her eier ikke land selv. De kasteløse, de fattigste, får ofte leie og dyrke den jorda som ligger nærmest elva. Flommene har de siste tre-fire årene blitt større og mer uforutsigbare enn før. I for-

rige flom mistet en familie i slekta mi hele avlingen. Det var ingenting igjen. Da pappaen i familien forsto at han hadde mistet hele livsgrunnlaget, tok han livet sitt.

Sundari og Mansha nikker. De kjenner alle til familier som har mistet hjem og avling i løpet av noen timer. NAV og forsikringer tilhører en annen verden.

– Det er urettferdig at det er de fattigste i verden som skal betale prisen for at naturen endrer seg. Her i Samvad-gruppa har vi pratet om hva vi kan gjøre. Det er ikke vi i Nepal som har bidratt til flom, tørke og jordras, men selv om det ikke er vår feil, vil vi gjøre noe, sier Sundari.

Jentene i gruppa har valgt to strategier: De planter trær som skal hindre erosjon, og de har satt i gang et søppelplukke-prosjekt som også involverer flere i landsbyen.

Rammer de fattigste. Jivan berømmer jentene.

– De vokser opp i et lokalsamfunn som er preget av konsekvensene av klimaendringer. Mange har ikke bakgrunn for å forstå hva som rammer dem, de merker bare at naturen endrer seg. Det er utrolig viktig at vi sørger for at barna får utdanning og kunnskap om verden.

Jivan viser oss hus som er bygd av naturlige materialer, som jord og leire, og med halm til tak.

– Husene til de fattigste er ikke bygd for flom. Mange må flytte og bygge nye hus.

Jivan forteller at værendringene fører til flere lignende utfordringer.

– Mange av fjellene som var snødekte i

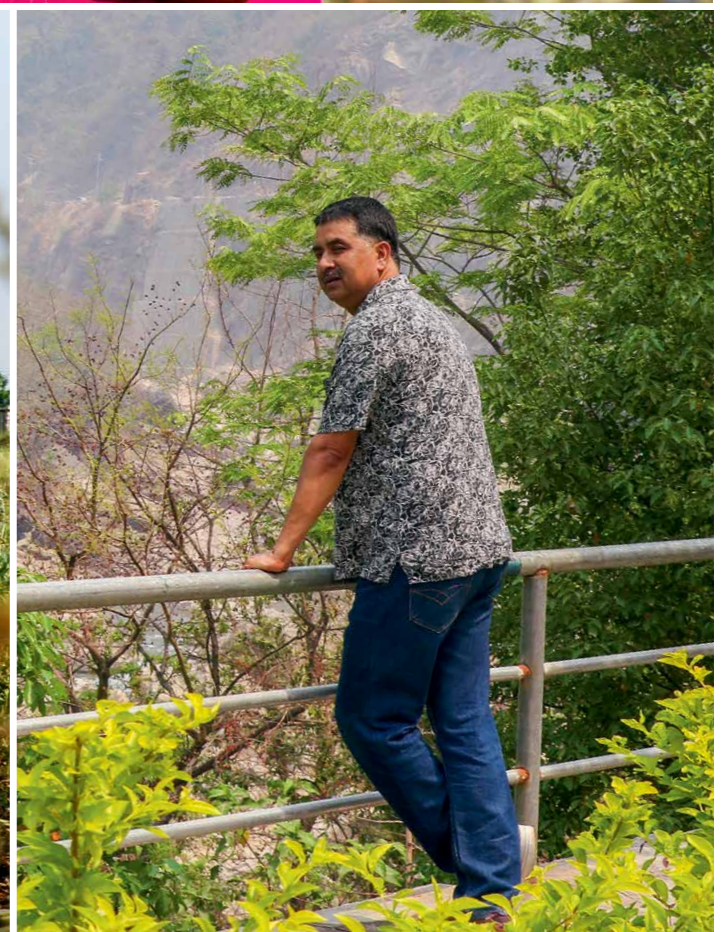
Frøene vi har brukt i generasjoner klarer seg ikke i det nye ekstremværet

Chotki Tharu – jordbruker

De siste årene har været endret seg og vi har fått nye skadedyr. Men jeg skal nok klare meg, jeg har fått hjelp til å legge om jorsbruket, sier Chotki Tharu.

Jivan Basnet er programkoordinator ved Strømmestiftelsens kontor i Nepal. Han er bekymret for hvordan klimaendringene rammer de fattige.

Er ikke blomstene fine? Jeg har plantet dem selv, sier Sarika (7).

FAKTA

Endret klima

- Ifølge FNs klimapanel (IPCC) bor mellom 3,3 og 3,6 milliarder mennesker i områder som er høyst sårbare for klimaendringer. Det betyr at fire av ti mennesker på kloden kan bli sterkt berørt. Dette tilsvarer nesten alle som i dag bor i India, Kina og Europa.
- Antallet mennesker i Nepal som kan bli rammet/påvirket av årlige flommer forårsaket av klimaendringene er spådd å bli doblet til 350 000 allerede i år 2030 sammenliknet med 157 000 i år 2010.

WORLDOMETERS.INFO /
REGJERINGEN.NO / IFC.ORG /
IPCC.CH /

+ min ungdom, er nå brune og bare, sier han. Han forteller at mens husene i sør blir tatt av flom, opplever mange i fjellene for eksempel at tak må byttes ut.

– En del av menneskene i prosjektene våre i fjellene har hustak som er bygd for snø. Slik har de bygd i generasjoner. Når snøen nå byttes ut med regn, raser taket. Det er fortvilende at klimaendringene skal ramme dem som har levd naturlig, enkelt og i pakt med naturen, sier Jivan.

Blomster, barn og håp. Han ber oss lytte til jentene fra Samvad når de sier at klimaendringene får urettferdige utslag. De som har bidratt minst til endringene blir mest berørt. I tillegg er det nettopp disse jentene som blir ekstra sårbare når klimaendringene slår til.

Blomstene og trærne er fine – og viktige

Sarika – skoleelev

– Jenter taper alltid i kriser, og det finnes knapt noe viktigere enn å sørge for utdanning av barn – spesielt jenter. På skolen lærer barn om verden, om sammenhenger, og her får de et grunnlag for utdanning og jobbmuligheter, sier Jivan.

Så smiler han.

– Det finnes håp. Husk hvor hjelpeløs jeg følte meg da hele huset skalv, og jeg ikke fikk gjort noe for å redde familien min. Vi må sette folk i stand til å ta vare på seg selv og sine. Vi skal besøke et prosjekt til ...

Ikke overraskende stanser vi utenfor en barneskole.

– Se på bedet vårt! Blomstene er ikke bare fine, blomster og trær er også viktige! sier Sarika (7).

Jivan smiler. – Akkurat nå er vi i et område hvor det er beintøft å vokse opp. Men se på denne gjengen med barn og voksne.

I kveldssola går voksne og barn med feiekoster og søppelspann. Skolegården er forunderlig ren og ryddig. På denne skolen har barna lært om klima og miljø.

– Du spør oss hvorfor vi ikke har begynt med avfallshåndtering før nå. Da tror jeg ikke helt du forstår. Jeg fikk aldri gå på

skole, jeg lærte aldri å lese og å skrive. Jeg har ikke visst at det er farlig å kaste plast i naturen, ingen fortalte meg det før dattera mi kom hjem fra skolen en dag og ba meg om å ikke kaste søppel i naturen. Jeg har ikke råd til søppelspann, men jeg har i det minste begynt å samle avfallet vårt på ett sted, sier en av mødrene i forsamlingen.

– Ja, nå har vi lært at vi aldri skal kaste søppel i naturen. Vi må ta vare på blomstene og trærne, sier Sarika bestemt.

Å gi opp er ikke et alternativ. Vi går fra skolen. Det er kveld, og likevel er det altfor varmt. Det var ikke sånn for fem år siden. Jeg synker sammen i bilen.

– Det er jo egentlig for sent, Jivan. Vi har presset naturen for langt. Det er fint med blomster, men ekstremværet disse barna er helt uskyldig i, kommer jo til å ta livet av både blomstene og håpet, vil det ikke?

– Det er for sent for noen, ja. For familien og dem som sitter igjen etter ham. For en del av menneskene vi jobber med har klimaendringene kommet så langt at de må flytte eller flykte. Vi må plante blomster og ta vare på naturen, vi må gi barn utdanning og verne om dem, vi må fortsette å sette folk i stand til å stå imot både flom og fattigdom. Jeg har sett at det nytter, sier Jivan. ■

Sundari Gupta (15), Shama Nisha (15) og Mansha Gupta (14) er alle tre enige om at de aldri mer kaster søppel i naturen. På skolen har de lært om miljøvern, og nå tar de kunnskapen med seg hjem til foreldrene.

Det er de fattige som betaler kostnaden

Klimaendringene er ikke noe som tilhører framtiden, de er reelle her og nå. Når temperaturene stiger og været endrer seg, er det de fattigste som rammes hardest. De bor ofte i områder som er ekstra utsatte for jordras og flom, og har liten kapasitet til å tilpasse seg konsekvensene av klimaendringene.

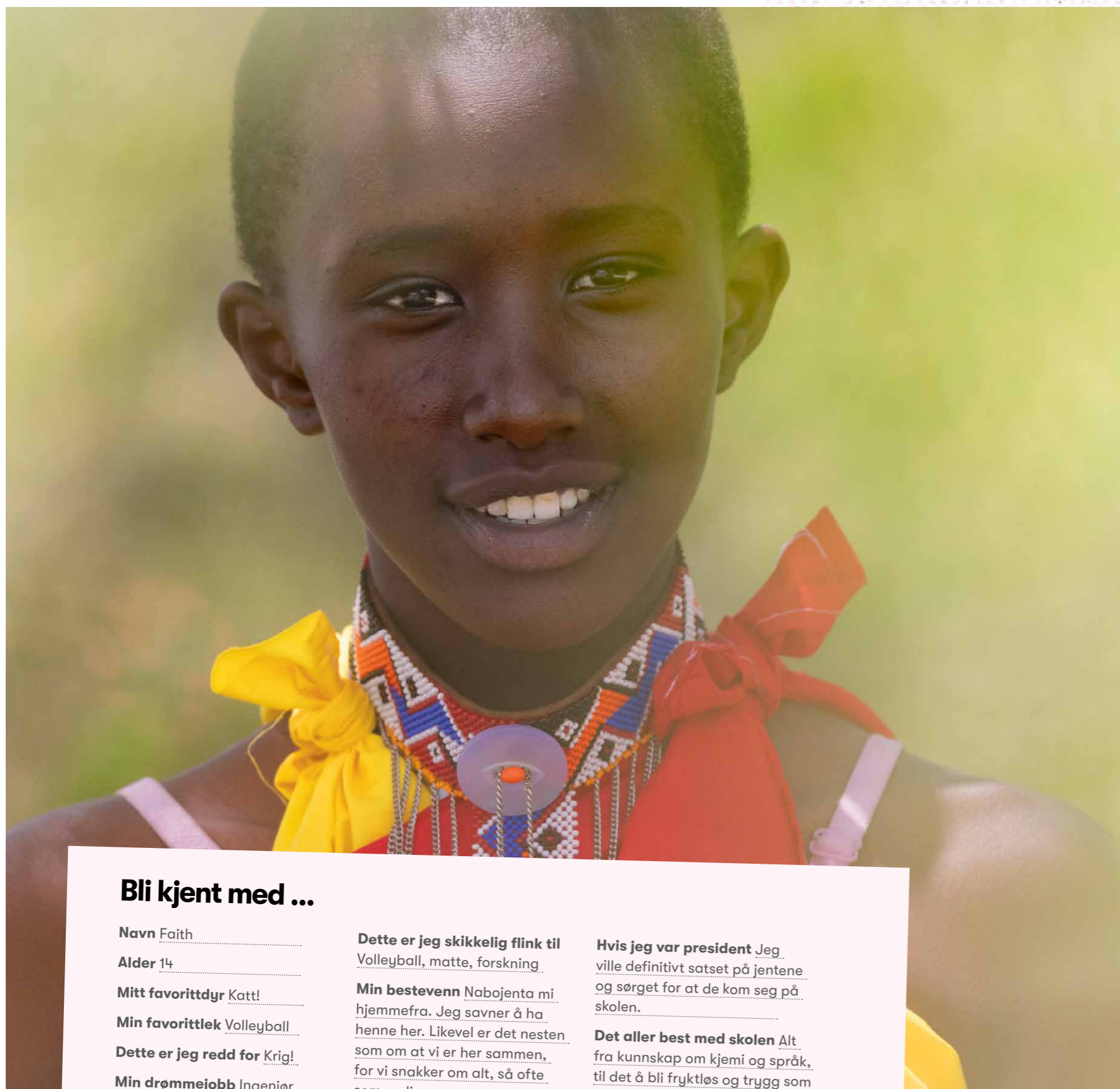
Klimaarbeid handler i bunn og grunn om å kjempe for grunnleggende menneskerettigheter. I enkelte fjellområder tar det nå tre til fire timer å hente én bøtte vann. Barn slutter på skolen for å bære vann. Andre havner i traficking eller barneekteskap fordi familieøkonomien rakner.

Klimaendringene rammer helhetlig, og responsen vår må være helhetlig. Vi må jobbe med kvinnehelse, utdanning, matsikkerhet og kriseberedskap. Vi må samarbeide og ta i bruk ny teknologi. I tillegg må Vesten på banen. De fattigste betaler i dag en kostnad som utviklede land, og ikke de selv, står bak.

Vi krever egne fond for de mest marginaliserte. Ikke lån, men gaver. Vi kan ikke se på dette som et lokalt problem i Nepal, klimaendringene er en global krise vi må løse sammen.

Geeta Pendey

Klimaekspert i Kirdarc Nepal

Bli kjent med ...

Navn Faith
 Alder 14
 Mitt favorittdyr Katt!
 Min favorittlek Volleyball
 Dette er jeg redd for Krig!
 Min drømmejobb Ingeniør

Dette er jeg skikkelig flink til Volleyball, matte, forskning
Min bestevenn Nabojenta mi hjemmefra. Jeg savner å ha henne her. Likevel er det nesten som om at vi er her sammen, for vi snakker om alt, så ofte som mulig.

Hvis jeg var president Jeg ville definitivt satset på jentene og sørget for at de kom seg på skolen.
Det aller best med skolen Alt fra kunnskap om kjemi og språk, til det å bli fryktløs og trygg som jente.

En ny verden

Nå finnes det ingen begrensninger!

tekst KAREN KILANE foto FRANK OTTO PEDERSEN

Har du tenkt på hvor gøy det er å lære? Å begynne på skolen forandrer jo egentlig alt, det er som at hele verden har åpnet seg for meg! sier Faith (14) fra Masai Mara i Kenya.

At åttendeklassingen Faith fra Osoani er glad i kunnskap, er ingen overraskelse for den som har fått ta en titt i bøkene ved Masai Mara Talent School. Av 83 talentfulle jenter er hun den som har det beste karaktersnittet. Hun er intenst engasjert i samtaler om likestilling, klima og rettferdighet.

– For første gang i livet er det noen som tror på at jeg har noe å mene. Her på skolen har jeg fått vite om hvilke rettigheter og muligheter jeg har. Det er ingen selvfølge når du er jente med min bakgrunn. Før hadde jeg aldri i livet turt å sitte her og sagt hva jeg mener i et intervju. Jeg hadde ikke hatt selvtilliten, og jeg hadde ikke trodd at noen ville være interessert. Nå tenker jeg at det ikke er noen begrensing. Nå drømmer jeg om å dra ut i verden, studere, bli ingeniør og finne nye klimaløsninger. Trenger ikke verden det, da?

Som Hjerterevnnet hjelper du barn til en trygg hverdag, oppvekst og fremtid!

Strømmestiftelsen hjelper barn i noen av verdens fattigste land. Bli med, du også! Sammen kan vi hjelpe enda flere.

DETTE SYNES JEG ER DET BESTE MED SKOLE ...

Gro Justnæs Kiledal
 Hjerterevnnet-ansvarlig
 – Å få venner

Hans Jørgen Sandnes
 Forfatter og illustratør
 – Å lage skoleavis

Bhismaraj Sharma
 Skoleelev i Nepal
 – Å spille fotball

DA JEG VAR LITEN DRØMTE JEG OM Å BLI ...

Turid Skjævestad
Leder for giverservice i Strømmestiftelsen

–Skilt-vasker! Jeg så mange skitne skilt da vi var på biltur!

Joakim Kleven
Filmregissør, tv-vert og fotograf

Jeg drømte om å bli filmstjerne og popstjerne!

Geir Ove Pedersen
Innholdsprodusent i Strømmestiftelsen – i sosiale medier kjent som Geeohsnap

Som barn drømte jeg om å jobbe som klovn!

Bidali Isaac Japar (20 år) er sjef i eget liv og sjef over egen landhandel.

Sjef i eget liv

Ikke rart Bidali Isaac Japar går under kallenavnet «The Boss». Han er helt sjef.

tekst og foto KAREN KILANE

Finnes det egentlig noe bedre enn en landhandel? Et sted som selger sukkertøy akkurat så billige at du kan kjøpe dem for en mynt du fant på bakken, hvor folk kommer innom for å handle inn litt vaskepulver, egg eller mel – de tingene det plutselig var tomt for hjemme. En butikk som har benk utenfor slik at det passer fint å sitte der og spise varm hvetebakst. Mens man slår av en prat.

En sånn landhandel driver Bidali Isaac Japar. Som fjortenåring flyktet han fra Sør-Sudan sammen med mamma og to yngre søsken. De forlot alt de hadde: eiendeler, storfamilien, skoleplassen og vennene. Alt det som gjorde Bidali til den han var.

– Da jeg måtte slutte på skolen og mamma ikke klarte å forsørge oss, var liksom alt over. Jeg trodde aldri det kunne bli fint igjen, sier Bidali.

I dag kalles han «The Boss» av de nye vennene han har fått i den gruppa.

– I livsmestringsgruppa har jeg fått tilbake troa på meg selv og framtiden. Nå er det jeg som forsørger mamma og søsknene mine. Jeg klarte det faktisk! sier Bidali.

Bli kjent med ...

Navn Bidali Isaac Japar, «The Boss»

Alder 20 år

Bosted Parolinja flyktningebosetning i Ugand

Sivil status Singel – bor sammen med mamma og to småsøsken.

Jobb Driver egen kafé og bakeri

Dette drømte jeg om å bli da jeg var liten Lærer eller lege. Det var før krigen kom og jeg måtte slutte på skolen.

Hadde jeg ikke jobbet med dette, ville jeg ønsket å være lærer. Gjennom livsmestringsgruppen har jeg fått helt ny selvtillit. Jeg er ikke lenger redd for å prate foran store forsamlinger.

Sparer til å kunne ansette flere.

Det beste med jobben min er at jeg kan forsørge mamma og mine søsken.

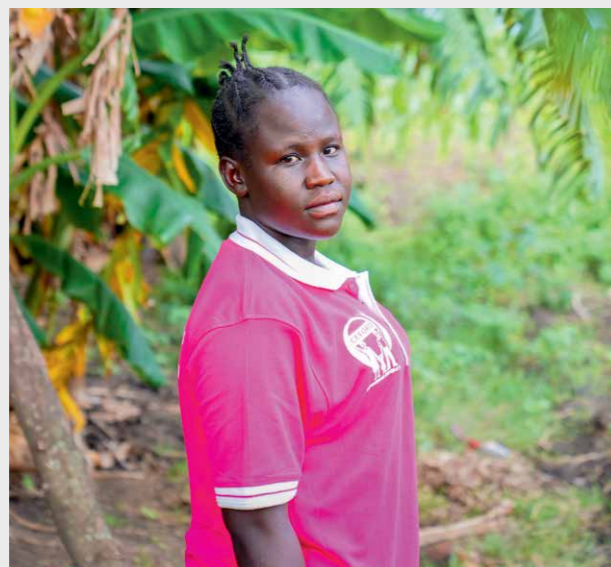
Mest utfordrende med jobben min er at økonomien i området er usikker. Matolje og mel har blitt dobbelt så dyrt.

Jeg skulle ønske jeg hadde visst dette da jeg startet bedriften min At det faktisk var mulig å få det til!

I am a refugee

Å være flyktning handler mye om tap: Tap av navn, bosted, venner, familie, trygghet, identitet. De unge flyktningene i livsmestringsgruppene våre i Uganda har skrevet dikt om både tap – og håp.

foto KAREN KILANE

I am a refugee

*I am in need of a shelter
I seek safety and future
because I am human – like you.*

*Don't look and see
tradable items
to tag prices on
because I am a refugee.*

KATHARINA, 18 ÅR

Følg QR-koden og se de fire ungdommene selv framføre diktene sine.

My son

*isn't a soldier
he is a child.*

*My boy wants to play
he dreams of going to school
to graduate
and attend a qualification.*

*He wants to mature
find love
and feel the sweetness of
a womans love.*

*My boy is aware of his limits
why then rebuke him?
Is it because you are more
powerful?
Or because his country
is at blame and in turmoil?*

*He needs a mother
and a father
to feed him
when he is hungry
like your own does.*

*My son, he is a refugee
he is a refugee.*

ROBERT, 20 ÅR

My mother ran across boarders

like a boda boda
to safeguard her children.*

*My father left all our properties
because our lives are precious.*

*My parents are not aliens
but scared, human beings.*

*Asking for things
which derive from men
to protect them from perpetrators
of tragedy.*

*My parents, they are refugees
They are refugees.*

*Boda boda = motorsykkeltaxi

ELI, 15 ÅR

My daughter is curious

*she wants to be educated
and wishes to have friends
like yours.*

*She wants to be protected
from rapists
but also hopes to be shielded
from early marriage.*

*She seeks a land
governed by laws
to protect her innocence.*

*My daughter is a girl
who wishes to mature
and find love
not a money hungry pimp
who will sell her sex like
diamonds to the highest
bidder
my daughter bleeds
every full moon
like yours.*

She isn't a slave to be ushered.

*My daughter, she is a refugee
she is a refugee.*

FIONA, 19 ÅR

FAKTA

- Siden krigen brøt ut i Sør-Sudan i slutten av 2013, har nesten 2,4 millioner mennesker flyktet fra landet, ifølge FN.
- Nord i Uganda har Strømmestiftelsen livsmestringsgruppene Bonga for ungdom.
- Målet er å gjøre ungdommene stolte og selvstendige, gi dem kunnskap om egne rettigheter og muligheten til å tjene egne penger. I dette området gir vi også traumebehandling og psykososial oppfølging til ungdom som trenger det.

Vi er stolte over å være med og bevege verden i riktig retning. Jente for jente. Bygge girl power, ikke bare kraftverk, sier Kristian Norheim.

Løfte og rette blikket

– De som sier at bistand ikke virker, kan gjerne henvises til meg.

tekst KRISTIAN NORHEIM foto FRANK OTTO PEDERSEN/PRIVAT

Hovedkontoret til Skagerak Energi ligger på Floodeløkkå 1 i Porsgrunn. Noen tusen kilometer unna ligger en annen lokasjon som

betyr mye for vårt konsern og våre medarbeidere. En lokasjon som gir motivasjon, håp og perspektiver. Siden 2008 har Skagerak Energi vært til stede i Kenya i samarbeid med Strømmestiftelsen, og fra 2013 også sammen med Basecamp Foundation.

Samarbeidet har siden starten gitt mer enn 25 000 mennesker tilgang til mikrofinans, rent vann, solenergi og utdanning. De som sier at bistand ikke virker, kan gjerne henvises til meg. Jeg vet det virker. At det positivt endrer folks liv, dersom det blir gjort riktig og konkret. Det er nettopp det vi er med på sammen med Strømmestiftelsen hver bidige dag.

Vi er privilegerte som lever i et land der vi kan ta noe for gitt. For eksempel jenters rettigheter og muligheter. Og nei, de har ikke kommet over natta, heller ikke har de kommet uten kamp fra dem som har tråkket opp løypa og gått foran, og ei heller er vi helt i mål. Men, vi har kommet langt, og kan derfor unne oss å løfte blikket litt, eller snarere rette blikket. La meg derfor være deres los til det som har blitt et av de mest sentrale prosjektene vi er med på i Kenya: Mara Girls Leadership School.

Vi la ned grunnsteinen til skolen i 2014, og det første kullet med jenter ble uteksaminert i 2019. Skolen rangeres nå som best

i sitt område. Like muligheter for jenter er viktig. Uansett hvor i verden man er. Like muligheter til utdanning for jenter er ikke bare viktig for jentene, men en nøkkel til utvikling i og av et lokalsamfunn.

Å risikere å møte en løve på skoleveien (det kan jo skje i dette området) er en skremmende tanke, men det finnes annet jentene frykter mer. Utdanning er nemlig avgjørende i kampen for rettigheter,

mot barneekteskap, og ikke minst mot omskjæring av jenter, som er svært utbredt i disse områdene.

Vi er privilegerte som kan unne oss debatter om klimaendringene er reelle eller ei. Man kan spøke og poste emoji med sinnafjes i kommentarfeltene i diskusjoner om klimamål og det grønne skiftet. Ingenting av dette er en spøk for befolkningen i Kenya. Det er ramme alvor.

Klimaendringer påvirker folks levekår. På ekte. Tørke og flom er konkrete eksempler. Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre noe. For eksempel kan man plante et tre. Og det bør man, fordi skog produserer oksygen og trekker vann ned i jorda. Et filleeksempel vil kanskje noen innvende, men jeg vil snarere kalle det et mikroeksempel på hva man kan gjøre for å hindre global oppvarming, fordi uten skog vil jordsmonnet tørke opp og bli til ørken, noe som igjen fører til dramatiske klimaendringer. Derfor plantet jeg et lite tre sammen med skolejentene på den afrikanske landsbygda da jeg besøkte dem sist.

At «Mara Girls Leadership School» er blitt et utdanningsfyrtårn på den afrikanske landsbygda er noe vi er stolte av. De perspektivene prosjektene våre i Masai Mara gir våre medarbeidere tror vi har en verdi.

Vi er stolte over å være med og bevege verden i riktig retning. Jente for jente. Bygge girl power, ikke bare kraftverk. Mange tusen kilometer unna vårt vanlige nabolag her i Vestfold og Telemark.

“

Like muligheter for jenter er viktig, uansett hvor i verden man er

Kristian Norheim – Skagerak Energi

Hvor skal vi dra?

Spenn fast sikkerhetsbeltet, finn gjerne fram kaffekoppen og et leksikon og bli med på langtur. Klarer du å resonnerer deg fram til hvilke byer og land vi besøker?

tekst GASE HANDELAND illustrasjon GEIR OVE PEDERSEN

1

Vi starter turen i et land som har vært mye i nyhetene de siste årene. En vinner av Nobels fredspris har gått fra husarrest til statsminister og tilbake til å bli arrestert for litt over to år siden. Landet byen ligger i grenser til fem andre land. Disse fem landene har til sammen over tre milliarder innbyggere, så landets innbyggere har flere naboer enn noen andre land i verden. Strømmestiftelsen jobber i landet, og vi skal frem til navnet på en gammel hovedstad som deler de første seks bokstaver med Norges sydligste by.

Vi drar videre til Fredens hus i et annet land. Det er landets største by, med en stor andel mennesker som lever i fattigdom. Strømmestiftelsen åpner kontor her i år, og vi har jobbet i landet i mange år. Mange turister vil ta båten fra denne

byen og ut til øyen som Per Gunnar Jensen og kona Bjørg gjorde kjent i en slager fra 1960 da de stilte oss alle dette spørsmålet: Hvor er nå det? Vi skal frem til navnet på kystbyen som var hovedstad i landet frem til 1996.

2

3

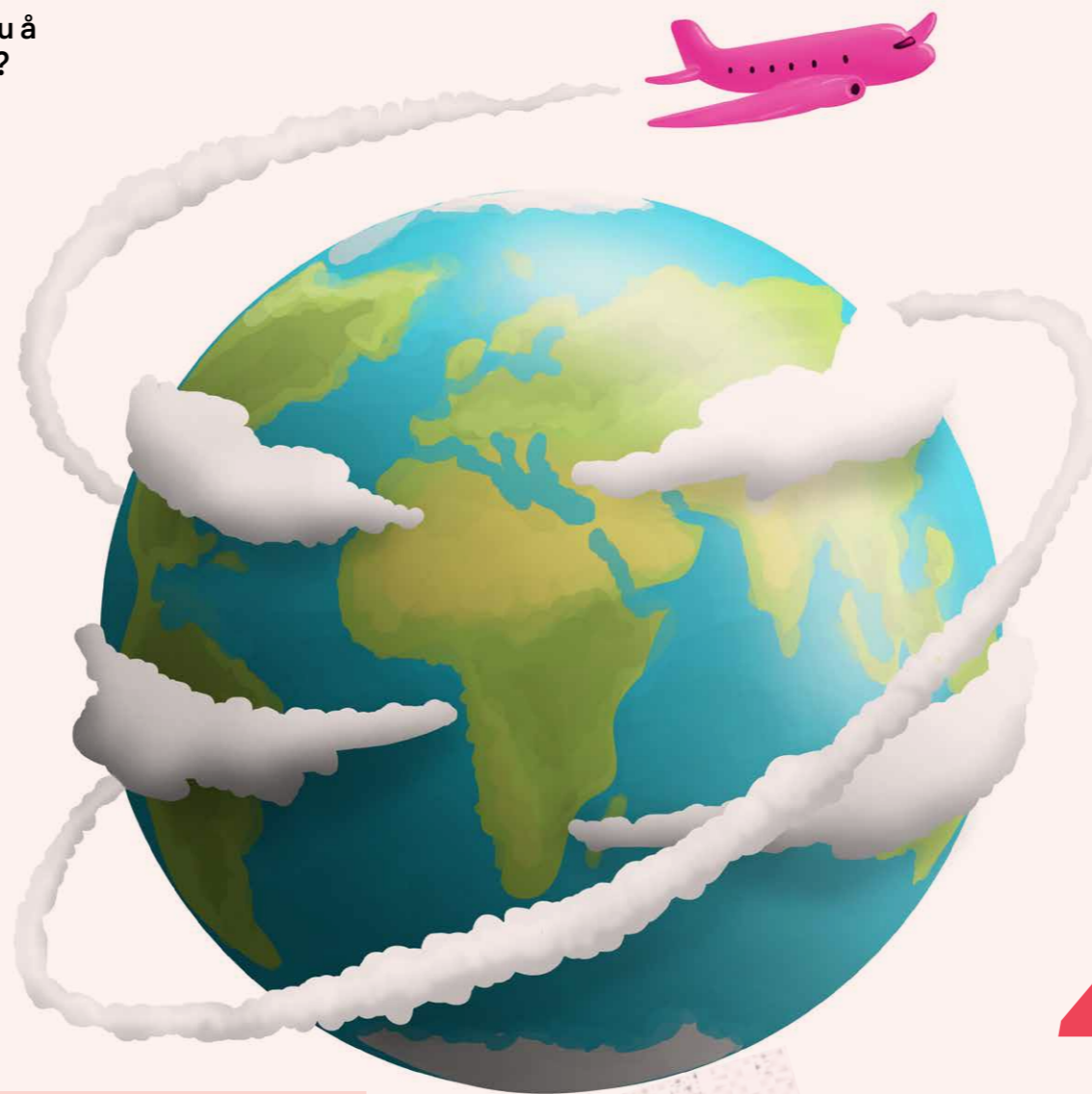
Vi drar videre helt syd på kontinentet. I år er det ti år siden landets mest kjente mann døde. Hans historie inneholdt mange likhetstrekk med personen i oppgave 1. Mange ble kjent med hans historie da han satt fengslet i 27 år. Deretter ble han president. Han fikk også Nobels fredspris for 30 år siden sammen med daværende president de Klerk. Vi skal frem til navnet på øyen hvor han satt fengslet i 18 år.

4

Ifølge Statistisk Sentralbyrå er det 938 kvinner i Norge som deler sitt første fornavn med navnet på landet vi nå skal frem til. Landet er en stor innlandsstat på det samme kontinentet som i spørsmål 2 og 3. Nå for tiden er landet dessverre preget av mye uro, terrorisme og militærkupp. Strømmestiftelsen har regionkontor i landet og driver mange hurtigskoler for barn som ikke har fått begynne på ordinært utdanningsløp. Det offisielle språket er fransk, men omtrent 80 prosent snakker også bambara.

5

Vi lander tilbake i Norge. Vi skal til byen som vi kommer til om vi reiser med hest fra Oslo til Kristiansand. Herfra kommer driblemyggen fra Drillos, og en tidligere statsminister og generalsekretær i Europarådet har meldt flytting fra Lier og hit. Strømmestiftelsens generalsekretær er født her. Byen blir ofte kalt «Den hvite byen ved Skagerak».

SEND INN DE FEM STEDENE innen 10. august til post@strommestiftelsen.no (merk REISE) eller ring inn svarene på 38 12 75 00 mellom kl. 09.00 og 14.00 på hverdager.

Vi trekker ut en heldig vinner som får et av våre fine bærenett og fem flax-lodd. Og skulle du ikke vinne, er bærenettet til salgs i nettbutikken vår. Vinneren av Reisequiz 1/23: Hanne Synnøve Liødden, Trondheim.

FORANDRE VERDEN – MENS DU HAR DET GØY!

► – Det var fint å være med og spre glede og oppmerksomhet rundt Strømmestiftelsens viktige arbeid. Å stå sammen med flere om noe som er større, gir glede og mening! sier Kristin Grøthe (nummer to fra venstre).

Strømmestiftelsen samarbeider med mange skoler. Elevene samler inn viktig støtte til menneskene i prosjektene våre mens skolen samles om en morsom fellesaktivitet. Alle lærer noe nytt om verden og seg selv! Kristin er student ved Act Now, og er en av mange elever som deltok under sponsorløpet ved Kristiansand folkehøgskole.

Kjenner du til en barnehage, barne-, ungdom-, videregående eller folkehøgskole som ønsker et fargerikt, innholdsrikt og meningsfullt samarbeid?

Ta kontakt med vår rådgiver, Øystein Melhus Venås, omv@stromme.org.

FOTO: HEDDA SUNDNES

Har du en hjertesak du ønsker skal leve videre etter deg?

Gi en gave til Strømmestiftelsen i ditt testament. Strømmestiftelsen sørger for at gaven din går til å bekjempe fattigdom gjennom å gi barn utdanning.

Vil du vite mer, kontakt Turid Skjævestad: tlf. 38127500
e-post: testament@stromme.org

Scan QR-koden og les mer på strommestiftelsen.no/testament

Strømmestiftelsen
BEKJEMPER FATTIGDOM

	XORD .no	TYKK	ØKTE FARTEN	FISKE-LEVER-OLJE	ALLE HER TANG OG ...	↓	ARVE-ANLEGG	DOKTOR	GAVE	BY I FRANKRIKE	▨	DÅNE
	1											HUNNFUGL
	JORDET							LÆRE Å KJENNE JAKKE-DELENE				
	HERSKEREN							FNYS KVINNE-PLAGG				
FRA	GULL-GUTT →							MENING DUSK-REGN				
→	BE-HENDIG	SLAG-STED SOMMER-MÅNED ↓	FOR-SKRIFTEN	MYNTER	OPP-DRETT ... VIDERE ↓		UBRUKT	EN WENCHE PÅ BUNNEN				SKRIVER-UTSTYR
GULL			BRODD FOR-KYNNE				LØS SLAPP-FISK			TØMME		
KAN TVIL VÆRE							IKKE VI KAN RÅD VÆRE			BANKE KJØTT-HAND-LERE		NITRIST
ROV-MÅKE	GLØD ILDSTED				OVERTA SUTT			SPEIDE ÅLREIT		ELEKTRO-KARDIO-GRAM		
→		KASTET VERDI						OPP-KOMME FINURLIG				MYNT-FORK. BRODERE
BLAFRE					ADELIG VERDIGHET NAKEN-BILDE							FORUTSI TRUT
NEST-KOMMÅN-DERENDE			KLOVN ELVEN				OPPRIN-NELSE		2			OMTALT
ETTER-SLÅTTEN	OBSER-VERTE →			UFREDEN KREPS-DYRENE				TER-NING-KAST				STJELE FJELL-PARTI
3 ↓								NR. 5 EKSER-SIS				
ELVENE					SPARKER BALLEN AN-GÅENDE					GRUNN-STOFF BYDEL I BERGEN		
→			ALKOVER LEDER-SJIKT					MØBEL-KONSERN ENER				FOR-NEMME PÅLEGG
GRYNTE-OKSE	SMÅHUS HALVT SNES						TALL-ORD OM-DØMME			STYRE-PINNE RADIO-BØLGE		FASE
TROSS					4							
SARKO-FAG												
→					SMASK					SLAFSET		

- 1 – Hva vil Strømmestiftelsen bekjempe?
- 2 – I hvilket land er fotografiet på side 2 og 3 tatt?
- 3 – Hva heter Strømmestiftelsens fadderordning?
- 4 – I hvilken norsk by har Strømmestiftelsen sitt kontor?

SEND LØSNINGEN innen 10. august 2023 til post@strommestiftelsen.no (merk KRYSSORD) eller ring inn løsningen på 38 12 75 00 mellom kl. 09.00 og 14.00 på hverdager.

Vi trekker ut en heldig vinner som kan velge mellom en **strikkegenser** eller et av våre flotte **bærenett og fem flax-lodd**. Og skulle du ikke vinne, er både genseren og nettet å finne i nettbutikken vår: Strommestiftelsen.no/nettbutikk. Vinneren av Kryssord 1/23: Anne Elin Holberg, Ronglan.

VEIEN UT AV FATTIGDOM STARTER FØRSTE SKOLEDAG

Selv om mennesker over hele verden deler drømmen om et trygt og godt liv, har vi langt fra de samme mulighetene. Mye av det vi i Norge tar for gitt er uopnåelige drømmer for andre.

**BLI MED
I DAG**

Klimaendringene rammer urettferdig. Hvert tredje barn i verden i dag opplever fattigdom og klimakrise samtidig. Begge deler truer barns skolegang. Samtidig vet vi at nettopp skolegang er noe av det som beskytter barn og rustet dem i møte med en verden i endring.

Det er ikke alltid lett å vite hva vi kan gjøre for å være med på å endre verden. Men dette kan vi gjøre: Bli Hjertevenn-fadder og gi barn skolegang. **Det nytter!**

 Hjertevenn
HJELPER BARN